

פרשת ויגש – ראשון

(יח) וַיִּגֶשׁ אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר
בִּי אֲדֹנָי יְדַבֵּר-נָא עִבְדְּךָ
דָּבָר בְּאָזְנִי אֲדֹנָי וְאֶל-יָחִיד
אִפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹד
כַּפְרָעָה:

רש"י > ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכנסו דברי באזניך: ואל יחר אפך. מכאן אתה למד שדבר אליו קשות: כי כמוך כפרעה. חשוב אתה בעיני כמלך זהו פשוטו. ומדרשו סוףך ללקות עליו בצרעת כמו שלקה פרעה על ידי זקנתי שרה על לילה אחת שעכבה. ד"א מה פרעה גזר ואינו מקים מבטיח ואינו עושה אף אתה כן. וכי זו היא שימת עין שאמרת לשום עינך עליו. ד"א כי כמוך כפרעה אם תקניטני אהרוג אותך ואת אדונך:

(יט) אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת-עֲבָדֶיךָ
לֵאמֹר הִישַׁלְכֶם אָב אוֹ-
אָח:

רש"י > אדני שאל את עבדיו. מתחלה בעלילה באת עלינו למה היה לך לשאול כל אלה בתך היינו מבקשים או אחותנו אתה מבקש ואף על פי כן ונאמר אל אדוני לא כחדנו ממך דבר:

(כ) וַנֹּאמֶר אֶל-אֲדֹנָי יֵשׁ-לָנוּ
אָב זָקֵן וְיֶלֶד זָקִים קָטָן
וְאָחִיו מֵת וַיּוֹתֵר הוּא לְבָדּוֹ
לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֶהְיֶה:

רש"י > ואחיו מת. מפני היראה היה מוציא דבר שקר מפיו אמר אם אומר לו שהוא קים יאמר הביאוהו אצלי: לבדו לאמו. מאותו האם אין לו עוד אח:

(כא) וַתֹּאמֶר אֶל-עֲבָדֶיךָ
הוֹרְדוּהוּ אֵלַי וְאִשְׁיֵמָה עֵינֵי
עָלָיו:

כא ואמרת, לעבדך, אחתוהי, לותי; ואשוי עיני, עלוהי.

(כב) וַנֹּאמֶר אֶל-אֲדֹנָי לֹא-
יֻכַּל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת-אָבִיו
וְעֹזֵב אֶת-אָבִיו וָמֵת:

רש"י > ועזב את אביו ומת. אם יעזוב את אביו דואגים אנו שמא ימות בדרך שחרי אמו בדרך מתה:

(כג) וַתֹּאמֶר אֶל-עֲבָדֶיךָ
אִם-לֹא יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטָן
אִתְּכֶם לֹא תִסָּפֹן לְרֹאוֹת
פָּנָי:

כג ואמרת, לעבדך, אם לא ייחות אחוכון זעירא, עמכון לא תיספון, למחזי אפי.

(כד) וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל-עֲבָדֶיךָ
אָבִי וַנַּגִּיד-לָוּ אֶת דְּבָרֵי
אֲדֹנָי:

כד ויהוה כד סליקנא, לות עבדך אבא; וחוינא ליה ית, פתגמי רבוני.

(כה) וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שָׁבוּ
שִׁבְרוּ-לָנוּ מַעַט-אֶכֶל:

כה ואמר, אבונא; תובו, זבוננו לנא זעיר עבדך.

(כו) וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת
אִם-יֵישׁ אָחִינוּ הַקָּטָן אִתָּנוּ
וַיֵּרְדּוּ כִּי-לֹא נוּכַל לְרֹאוֹת
פָּנָי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטָן
אֵינָנו אִתָּנוּ:

כו ואמרנא, לא נכול למיחת: אם אית אחונא זעירא עמנא, וניחות ארי לא נכול למחזי אפי גברא, ואחונא זעירא ליתוהי עמנא.

(כז) וַיֹּאמֶר עֲבָדֶיךָ אָבִי אֵלֵינוּ
אֲתָם יִדְעָתֶם כִּי שְׁנַיִם
יִלְדֵה-לִּי אִשְׁתִּי:

כז ואמר עבדך אבא, לנא: אתון ידעתון, ארי תרין ילדת לי אתתי.

(כח) וַיֵּצֵא הָאָחִיד מֵאִתִּי וַאֲמַר
אֵךְ טָרַף טָרַף וְלֹא רִאִיתִיו
עַד-הַנֶּה:

כח ונפק חד, מלותי, ואמרי, ברם מקטל קטיל; ולא חזיתיה, עד כען.

(כט) וּלְקַחְתֶּם גַּם-אֶת-זֶה
מֵעַם פָּנָי וְקָרְהוּ אִסּוֹן
וְהוֹרְדֶתֶם אֶת-שִׁיבְתִּי
בְּרָעָה שְׂאֵלָה:

רש"י > וקרהו אסון. שהשטן מקטרג בשעת הסכנה: והורדתם את שיבתי וגו'. עכשיו כשהוא אצלי אני מתנחם בו על אמו ועל אחיו ואם ימות זה דומה עלי ששלשתן מתו ביום אחד:

(ל) וְעַתָּה כִּבְאִי אֶל-עֲבָדֶיךָ
אָבִי וְהַנַּעַר אֵינָנו אִתָּנוּ
וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ:

ל וכען, כמיתא לות עבדך אבא, ועולימא ליתוהי, עמנא; ונפשיה, חביבא ליה כנפשיה.